

Kişisel Gelişim ve Rehberlik Birimi

AİLEDE DEĞERLER EĞİTİMİ

“Nasıl bir insan yetiştirmek istiyoruz?”

"Bir gün insan "virgül"ü kaybetti. O zaman zor cümlelerden korkar oldu ve basit ifadeler kullanmaya başladı. Cümleleri basitlesince, düşünceleri de basitleşti.

Bir başka gün "ünlem isareti"ni kaybetti. Alçak sesle ve ses tonunu değiştirmeden konuşmaya başladı. Artık ne bir şeye kızıyor, ne de bir şeye seviniyordu.

Bir süre sonra, "soru işareti"ni kaybetti ve soru sormaz oldu. Hiç bir şey onu ilgilendirmiyordu. Ne evren ne dünya, ne de kendi apartmanı umrundaydı...

Bir kaç yıl sonra "iki nokta üst üste işareti"ni kaybetti. Ve davranış nedenlerini başkalarına açıklamaktan vazgeçti.

Ömrünün sonlarına doğru elinde yalnız "tırnak işareti" kalmıştı. Kendine özgü tek bir düşüncesi yoktu.

Son "nokta"ya geldiğinde, düşünmeyi ve konuşmayı unutmuş durumdaydı."

A. Kanevski

Bu aralar nerelerde o eski günler diye ne çok söylüyoruz... Ne çok özlüyoruz karşılıksız iyilik yapanları, birbirini düşünen insanları... Yardım etmeyi, dürüstlüğü özlüyoruz. Ne oluyor bu gençlere diyoruz, insanların bencillikleri artık herkesi üzüyor. Günümüz yaşamının hızı, gerek iş yaşamında gerek evimizin içinde bizleri birbirimizden uzağa düşürüyor. Amansız rekabetin ve her şeyin tüketme üzerine kurulu olduğu bir sistemin içinde kaybolmamak için mücadele ediyoruz.

Peki bu mücadelenin içinde umutsuzluğa mı düşmeliyiz? Geleceğimiz için hala umut dolu olduğumuz bir kaynağımız var. Sonsuz bir enerjiye, sonsuz bir potansiyele sahip olan çocuklarımız, gençlerimiz...

Değerleri olan çocuklar bizim de geleceğe dair umut dolu olmamızı sağlayacaklar. Eğer onlar dürüstlüğü, evrensel iyiliği, insan hayatını önemsemeyi öğrenebilirlerse daha mutlu toplumların temelleri atılmış olacaktır. Eğer onlar kendilerine saygı duymayı, doğayı korumayı, empati yapıldığında ne çok kavganın engellenebileceğini öğrenebilir ve buna inanabilirse barış ve huzur dolu bir geleceği öngörebiliriz.

Geleceği tahmin etmenin en iyi yolu onu yaratmaktır felsefesinden yola çıkarak eğitim öğretim programını oluşturan Gelişim Koleji değerler eğitimine önem vererek öğrencilerinde farkındalık yaratmayı amaçlamaktadır.

Her anne babanın ara ara kendine sorması gereken bir sorudur. İyi okulları bitirmiş başarılı bir insan mı? Sorumluluk sahibi bir insan mı? Özgüvenli, kendini iyi ifade eden bir insan mı? Vatana millete hayırlı bir insan mı? Yoksa mutlu bir insan olsun yeter mi? Bu listeyi istediğimiz kadar uzatabiliriz. Herkese göre farklılıklar gösterebilir. İşte bu liste ile anne baba olarak hayatta önem verdiğimiz değerler ve çocuğumuzda olmasını istediğimiz değerler ortaya çıkmaktadır.

Anne babalar olarak sormamız gereken ikinci soru "Peki içinde bulunduğumuz ortam ve çevre istediğimiz değerlere sahip çocukları yetiştirmek için uygun mu?" Her şeyi çocuklarımız adına düşünüp yaparken sorumluluk sahibi olabilecekler mi? Bu kadar şiddeti televizyonlarda seyrederken barışçıl olabilecekler mi? Aşırı koruma ve müdahaleci davranırken özgüvenleri gelişecek mi? Biz şimdi onlar mutlu olsun, üzülmesinler diye uğraşırken, onlar mücadele etmeden mutlu olabilecekler mi? ...

Değerler davranışlarımıza yön veren standartlardır. Hayatımızın her yerinde her zaman zihnimizdeki çeşitli değerlerle harekete geçeriz. Bu nedenle değerler, tutum ve davranışlarımızla yakından ilişkilidir, onlara yön verir .

Ancak hızlı değişim bireylerin uyum sağlamasını zorlaştırabilir. Bu hızlı değişim artık kuşaklar arasında değil, aile içinde bile çatışmalara yol açmaktadır.

Artık insanların sosyal çevresinde sadece aile değil, televizyon, bilgisayar oyunları, sinema, dergi, internet, oyuncaklar ve reklamlar aracılığıyla bütün dünya çocuklarımızın sosyal çevresi olmuştur. Aile ve okul tarafından verilen değerlerle televizyon ve dış dünyanın verdiği değerler çoğu zaman farklılık göstermektedir. Bu noktada anne babaların işleri daha da zorlaşmaktadır. Hızlı ve baş döndürücü şekilde değişim içinde olan değerler, bunlarla baş etmek zorunda kalan ve değer karmaşası yaşayan çocuklar için değer aktarımı çok daha önemli bir hale gelmiştir.

Değerler nasıl öğretilir?

Değerlerin öğretilmesi sosyal bir öğrenmedir. Çocuğun gördüğü ilk sosyal kurum aile olduğu için çocuğun değer sisteminin oluşmasında aile önemli bir yere sahiptir. Ailede değerler model alma ve anne babayı taklit etme şeklinde oluşmaya başlar. Çocukların davranış ve tutumlarının sonucunda çevrelerinden gördükleri tepki ve yorumlarla gelişir. Geçmişte değerlerin çoğu aile içinde yaşantı ile aktarılırken, artık sadece yaşantı yeterli olmamakta anne babaların bu konuda bilinçli çaba sarf etmeleri gerekmektedir.

Değerleri kazandırmada etkili olmak için:

- Anne babalık amaçlarınızı belirleyebilirsiniz. Ailenizde sizin için önemli olan değerler neler? Çocuğunuzun hangi değerleri benimsemesini istersiniz? Sizin için önemli olan davranışlar ve ilkeleri belirleyebilirsiniz. Bunları düşünüp, yazabilirsiniz.
- Belirlediğiniz değerleri çocuğunuzun kazanması yönünde neler yaptığınızı düşünebilirsiniz.
- Ailenizin değerleri ve önceliklerini çocuklarınızın yanında sıklıkla konuşabilirsiniz. İstediğiniz davranışları açıklayarak net anlamalarını sağlayabilirsiniz.
- Çocuklarınızda görmek istediğiniz davranışları, değerleri ve inançları öncelikli olarak sizler model olabilirsiniz.
- Çocuğunuzla seyrettiği çizgi film, reklam veya oynadığı bilgisayar oyunları hakkında konuşabilirsiniz. Çocuğunuzun bunlarda ne anladığı ve gerçek dünya hakkında konuşabilirsiniz.
- Çocuklarınızı dinleyerek ve söylediklerini anlamaya çalışarak onlara ne kadar önem verdiğinizi gösterebilirsiniz.
- Çocuk kitapları okuyabilir, çocuk filmleri izleyebilirsiniz. Çocukların oyun ve oyuncaklarıyla oynayarak onları daha fazla anlama ve paylaşımda bulunma fırsatı bulabilirsiniz.
- Yanlış davranışlarına daha az tepkisel davranabilir, çözümler bulma üzerine yoğunlaşabilirsiniz.
- Çocuklarınızın olumlu davranışlarını yüreklendirebilirsiniz.
- Çocuğun olgunluk seviyesi ve yaşına uygun kararları alması yönünde fırsatlar verebilir, böylece kişisel kontrolün gelişmesini sağlayabilirsiniz.

- Televizyondan ve bilgisayardan uzak faaliyetlerle zaman geçirmeleri için yönlendirebilir ve gelişimsel oyunlar oynaması konusunda destekleyebilirsiniz.

İlköğretim 1. kademe eylül ayı ile aralık ayları arasında rehberlik derslerinde saygı, sevgi, sorumluluk, yardımlaşma, paylaşma gibi değerler üzerinde çalışılmıştır. Bu değerlerle ilgili çalışmalar grup çalışması, sınıf etkinliği, çizgi film izleme, röportaj, çalışma kâğıtları üzerinden kritik etme ve değerlendirme şekillerinde düzenlenmiştir.

Saygı konusunda Saygı ne demektir? Saygı neden gereklidir? Saygılı olmak deyince ne anlıyoruz? Evde, okulda, sinemada, otobüste saygılı davranışlar nelerdir? İnsanlar niçin birbirlerine karşı saygılı olmalıdır? Gibi sorulara dikkat çekilmiştir. Bu sorular çalışma kâğıtları üzerinden ve grup etkinliği şeklinde yapılmıştır.

Sizlerden beklentimiz, çocuklarımıza saygıyı anlatmanız onlara iyi model olmanızdır. Mesela trafik kurallarına saygı göstermiyorsanız, örneğin emniyet kemeri takmıyorsanız, bu, çocuğunuzun saygı gelişimini olumsuz etkileyecektir.

Çocuğunuzdan sürekli olarak bir şeyler istemeniz çocuğunuzun size ona duyduğu saygıyı azaltır. Mükemmel olmaya çalışmayın ve çocuğunuzdan bunu beklemeyin. Çocuğunuzun özerkliğinin geliştirmeniz onun size daha fazla saygı duymasına yol açar.

Saygıdan sonra sorumluluk değeri üzerinde durulmuştur. Sorumluluk kısaca, "başkalarının haklarına saygılı olmak ve kendi davranışlarının sonuçlarını yüklenmek" şeklinde tanımlanabilir.

Sorumlu çocuklar; -kendi kaynaklarını kullanan,-güvenli, -kendi kararlarını kendileri veren,- bağımsız hareket eden, -davranışlarının sonuçlarını göz önünde tutan,- başkalarının haklarını çiğnemenen, kendi ihtiyaçlarını karşılayabilen bireyledir.

Rehberlik derslerimizde, Kendine karşı sorumluluk nedir? , Başkalarına karşı sorumluluk nedir? Evde, okuldaki sorumluluklarımız nelerdir? Sorularına değinilerek çalışma yaprakları üzerinden çalışılmıştır.. Ayrıca "Clifford" çizgi filmi öğrencilerimize izletilerek, filmin konusu içinde geçen değerler(sevgi, yardımlaşma, iyilik, sorumluluk) üzerinde konuşularak öğrencilerle grup etkileşimi yapılmıştır.

Kaynakça:

- Bölükbaşı, Beyza. Çocuk ve Aile, Hayat yayıncılık, İstanbul 2004
Atabek, Erdal. Hayatımız ve Değerlerimiz, Cumhuriyet Kitapları,1999
Bluestein, Jane. Ana Babaların Yapması ve Yapmaması Gerekenler, hyb yayıncılık, Ankara 2000
www.eğitimportali.com
www.psikiyatrivehayat.com